

Херсонська область — область у південній частині України, у межах Причорноморської низовини. На північному заході межує з Миколаївською, на півночі — з Дніпропетровською, на сході — із Запорізькою областями України, на півдні з Автономною Республікою Крим. Утворена 30 березня 1944 року.

Територія 28 461 км² (4,71 % від території України). Херсонщина за площею має сьоме місце серед інших областей України.

Територією області проходить державний кордон протяжністю 458 км (350 км Чорним і 108 км Азовським морями). На кордоні розташовано 4 пункти пропуску: авіа, річковий порт, морські порти Херсона і Скадовська. Відстань від Херсона до Києва

залізницею — 664 км, шосейними шляхами — 605 км.

Межує на сході — з Запорізькою, на північному заході — з Миколаївською, на півночі — з Дніпропетровською областями, на півдні по Сивашу і Перекопському перешийку — з Автономною Республікою Крим.

Клімат помірно континентальний, посушливий. Середньорічні температури: літня +22,4 °С, зимова –2,1 °С. Максимальна літня температура +40 °С,

мінімальна зимова –31,5 °С. Тривалість безморозного періоду в середньому 179 днів на рік.

Середньорічна кількість опадів від 300 до 420 мм. За сильного вітру часом навіть узимку виникають пилові бурі. Область розташована у степовій зоні Східно-Європейської рівнини в нижній течії Дніпра. З заходу на

схід територія області простягається на 258 км, з півдня на північ майже на 180 км. Крайніми пунктами Херсонської області є: на півночі село Федорівка Високопільського району, на півдні — залізнична станція Сиваш (півострів Чонгар) Генічеського району, на заході — мис Середній на півострові Ягорлицький Кут в Голопристанському районі і на сході село Новий Азов Генічеського району. Омивається Чорним і Азовським морями, а також Сивашем (Гнилим морем). На території області протікає 19 річок. Найбільші з яких: Дніпро — довжиною 178 км, Інгулець — довжиною 180 км. Максимальна ви-

сота над рівнем моря — 101 м біля села Ушкалка Верхньорогачицького району, мінімальна — мінус 0,4 м на ділянках узбережжя Сиваша. На території Херсонщини знаходиться найбільша в Європі пустеля.

Таврійські степи Херсонської області дбайливо зберігають дух українського козацтва, яке відіграло важливу роль не тільки в становленні української державності, але й у розвитку демократичних цінностей. Саме тут в XVI — XVIII ст., завдяки козакам на південних просторах України з'явилась нова, прогресивна модель суспільного устрою, що протиставляла кріпосництву і

тоталітаризму ідеали свободи, рівноправності та демократії.

Завдяки вигідному географічному розташуванню територія краю завжди була важливим логістичним центром. Тут проходив знаменитий шлях «із варягів у греки», розташовувалася Вітовська митниця Литовського Князівства, турецька Таванська переправа, головний порт Київської Русі — Олешня. Після початку освоєння цих земель Російською імперією, за ними міцно закріпилася назва «золотий гаманець Росії».

До Херсонщини входять найбільші острови України: Тендерівська коса та острів Джарилгач. Загальна площа області складає 28,5 тис. кв. км.

Регіон знаходиться у межах Причорноморської низовини, з висотами від 100 м над рівнем моря на півночі до 10 м на півдні. Близько 200 тис. га займають Олешківські піски, які тягнуться від Каховки до Кінбурнської коси, одні з найбільших у Європі.

Таке вигідне географічне розташування області відкриває широкі можливості для подальшого розвитку морських і річкових перевезень, а також дозволяє активно розвивати курортну сферу. Найбільш популярними зонами для відпочиваючих є: Генічеськ, Скадовськ, Лазурне, Залізний Порт, Більшовик.

Херсонщина розташована у степовій зоні, степові простори якої майже повністю розорані. Цілинні типчаково-ковилові та полинові ділянки збереглися лише на схилах балок, на островах, у заповідниках. Тут розташовані найвідоміші заповідники: біосферний заповідник «Асканія-Нова» ім. Ф.Е.Фальц-Фейна та Чорноморський біосферний заповідник.

Клімат помірно континентальний з частими посухами і суховіями та малосніжною зимою.

Херсонська область відіграє виключно важливу роль та займає достойне місце в агропромисловому комплексі не лише України, а й усього колишньо-

го Радянського Союзу. Херсонщина має близько 2 млн га сільськогосподарських угідь і найбільшу кількість орних земель в Україні. Область займає 1 місце по вирощуванню овочів в Україні, тут збирається більше 13% всіх овочів і баштанних культур країни. Головна цінність та надбання аграрної Херсонщини – це люди, висококваліфіковані фахівці своєї справи, які своїми знаннями та працею щодня доводять, що досягти високих результатів можливо тільки через наполегливу працю.

За адміністративно-територіальним поділом до області входять 18 районів, чотири міста обласного значення, а саме: Херсон, Каховка, Нова Каховка, Гола Пристань, п'ять міст районного значення, 31 селище міського

типу, 658 сільських населених пунктів. Останнє місто з'явилося на території області у 1983 році, коли Указом Президії Верховної Ради РСР від 2 березня 1983 року новозбудованому населеному пункту було присвоєно найменування Таврійськ та віднесено його до категорії міст районного значення.

Чисельність населення станом на 1 квітня 2014 року дорівнює 1072,5 тис. осіб. Переважає міське населення, до якого належить 655,9 тис. осіб, на сільське населення припадає 416,1 тис. осіб. На території області проживає понад 115 національностей, з них українці складають 82 %, росіяни – 14 %, всі інші менше одного відсотка.

Херсонська область як окрема адміністративна одиниця в існуючих кордонах була створена указом Президії Верховної ради СРСР 30 березня 1944 року.

До цього території, що входять до складу сучасної області в XIX столітті - в 30 -х роках XX сторіччя, входили до складу Херсонської, Миколаївської та Одеської губерній.

13 березня 1944 знаменитий радянський диктор Юрій Левітан зачитав звернення Радінформбюро, в якому говорилося про звільнення міста Херсона як обласного центру. Щоб зачитане звернення не несло характер дезінформації, Йосип Сталін наказав створити Херсонську область, що й було юридично оформлено вищезазначеним указом від 30 березня 1944 року.

Цікаві факти про Херсонщину:

1737 р. – заснування Олександр-Шанца.

31 травня 1778 р. – засновано Херсонський морський порт.

18 червня 1778 р. – російська імператриця Катерина II видала указ про заснування м. Херсона.

6 червня 1779 р. – закладання на верфі у м. Херсоні першого 66-гарматного корабля «Слава Катерини». Початок суднобудування на Чорному морі.

1783 р. – відкрито перший навчальний заклад на Херсонщині – гімназія для дітей іноземців в м. Херсоні.

6 грудня 1788 р. – Херсонським корпусом на чолі з Олександром Суворовим захоплена фортеця і база турецького флоту – Очаків.

15 травня 1803 р. – утворення Херсонської губернії.

7 жовтня 1803 р. – затверджено перший герб м. Херсона.

1807 р. – заснування державної друкарні в м. Херсоні.

19 лютого 1834 р. – заснування Херсонського училища торгового мореплавства (нині – Херсонський державна морська академія).

18 червня 1872 р. – була відкрита громадська бібліотека в м. Херсоні (нині – Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека).

1 січня 1887 р. – введення в дію міський водогін у м. Херсоні.

1887 р. – заснування чавуноливарних майстерень у м. Херсоні (ВАТ «Херсонські комбайни»).

7 березня 1883 р. – засновано природничий заповідник «Асканія-Нова».

18 грудня 1892 р. – народився Микола Куліш (1892-1937), український драматург, громадський, політичний діяч Херсонщини, уродженець с. Чаплинка.

1902 р. – початок роботи першої в Україні радіостанції у м. Херсоні.

7 серпня 1907 р. – заснування Херсонського яхт-клубу.

1912 р. – початок будівництва лікарні ім. А.М. та О.К. Тропіних.

25 березня 1917 р. – створене товариство «Українська хата», перша легальна українська національно-культурна та політична організація в м. Херсон.

січень 1918 р. – розпочав свою діяльність Український національний театр ім. Т. Г. Шевченка в м. Херсоні.

10 грудня 1918 р. – м. Херсон залишили німецькі війська.

Листопад 1920 р. – створено Херсонську першу профтехшколу сільгоспмашинобудування, гідротехніки та мукомольної справи (Херсонський політехнічний коледж)

19 лютого 1927 р. – створений «Держшитвопром», з 1930 р. фабрика «Більшовичка» (нині – Херсонська виробничо-торговельна фірма «Красень»).

2 липня 1927 р. – створення Чорноморського державного заповідника.

1928 р. – реорганізація Херсонського сільгосптехнікуму у сільськогосподарський університет, нині – державний аграрний університет.

1928 р. – початок роботи Херсонської кондитерської фабрики.

10 вересня 1932 р. – початок роботи консервного комбінату.

1932 р. – заснування ВАТ «Генічеський рибоконсервний завод».

1933 р. – здійснення вперше у світі пересадки нирки хірургом Ю.Вороним в херсонській Народній лікарні № 1, нині – обласна лікарня.

1933 р. – початок пасажирського сполучення пароплавами по Дніпру між Києвом та Херсоном.

28 квітня 1938 р. – розпочав роботу нафтопереробний завод.

1938 р. – введення в дію заводу склотари в м. Херсон, нині – ДВО «Херсонський завод скловиробів».

27 травня 1944 р. – створення Херсонської обласної філармонії.

22 червня 1944 р. – створення Херсонського обласного відділу мистецтв (нині – Управління культури і туризму Херсонської облдержадміністрації).

26 червня 1944 р. – створення Херсонського обласного будинку народної творчості (нині – Херсонський обласний центр).

березень 1953 р. – розпочато будівництво Херсонського бавовняного комбінату.

18 жовтня 1955 р. – пуск Каховської ГЕС.

1957 р. – відкриття пам'ятника адміралу Ф.Ф. Ушакову.

1958 р. – створення Спілки кінематографістів України, обласний осередок якої діє на Херсонщині.

19 березня 1959 р. – створення Херсонської студії телебачення.

24 серпня 1960 р. – виконком міськради прийняв рішення про утворення гідропарку на Малому Потьомкінському острові.

8 червня 1962 р. – відкрите нове приміщення Херсонського музично-драматичного театру.

11 лютого 1967 р. – нагородження Херсонської області орденом Леніна за значні успіхи в господарському та культурному будівництві.

13 березня 1967 р. – проведена урочисто-траурна церемонія переховання останків невідомого солдата та відкриття пам'ятника «Вічний вогонь» у парку Слави м. Херсона.

30 вересня 1967 р. – відкриття Херсонської земської фельдшерської школи (Херсонський базовий медичний коледж).

27 жовтня 1967 р. – відкриття пам'ятника «Легендарна тачанка».

15 квітня 1970 р. – відкриття кіноконцертного залу «Ювілейний».

27 грудня 1970 р. – міською радою прийнято рішення про організацію в м. Херсоні ботанічного саду.

28 квітня 1971 р. – відкриття пам'ятника Т. Г. Шевченку на проспекті Текстильників.

26 березня 1977 р. – початок будівництва автомобільного Антонівського мосту через Дніпро.

27 травня 1978 р. – відкрито Херсонський художній музей ім. О. Шовкуненка.

18 травня 1992 р. – заснування міжнародного музичного фестивалю «Таврійські ігри» у м. Каховка.